

Sajtóközlemény

Luxembourg, 2022. november 9.

A szénorientált régióknak nyújtott uniós támogatás nem járt sok eredménnyel a klímasemleges gazdaságra való átállás terén

Az Európai Számvevőszék ma közzétett jelentése szerint a szénorientált régióknak nyújtott uniós pénzügyi támogatás nem gyakorolt jelentős hatást a munkahelyteremtésre és az energetikai átalakulásra. Bár összességében javult a helyzet, a szén továbbra is jelentős üvegházhatásúgáz-kibocsátási forrást jelent több uniós országban. A számvevők szerint ezért sürgető feladat, hogy az Igazságos Átmenet Alap eredményes és hatékony felhasználásával enyhítsék az Unió klímasemlegesség irányába való elmozdulásának társadalmi-gazdasági hatásait a szénorientált régiókban.

Az európai szénipar évtizedek óta hanyatlóban van. A szénorientált régiók társadalmi-gazdasági és energetikai átalakulásához az uniós kohéziós politikai alapok nyújtottak támogatást: a 2014–2020-as időszakban mintegy 12,5 milliárd eurót biztosítottak a hét ellenőrzött szénorientált régióknak. Bár a termelés jelentősen csökkent, 2019-ben a szén égetése még mindig az uniós üvegházhatásúgáz-kibocsátás 15%-áért volt felelős. A közelmúltban aláírt uniós zöld megállapodás szerint a szén fokozatos kivonása elengedhetetlen a 2030-as éghajlat-politikai célok eléréséhez és ahhoz, hogy Európa 2050-re klímasemlegessé váljon. A 2021 júniusában létrehozott Igazságos Átmenet Alap a 2021–2027-es időszakban 19,3 milliárd euróval segíti a klímasemlegesség felé történő átmenet által leginkább érintett régiókat és ágazatokat.

„Az Igazságos Átmenet Alap, az uniós zöld megállapodás egyik legfontosabb összetevője, jelentős kiegészítő finanszírozást biztosít a szénorientált régióknak – jelentette ki Nikolaos Milionis, az ellenőrzésért felelős számvevőszéki tag. – Az Európai Bizottságnak gondoskodnia kell arról, hogy az uniós források segítségével el lehessen hárítani a szénről való átállás útjában álló akadályokat, figyelembe véve az Ukrajna orosz inváziója nyomán jelentkező energiapiaci feszültségeket is.”

A széntermelés csökkenése nyomán természetesen visszaesett az ágazatban foglalkoztatottak száma is. Egyes régiókban – például Lausitzban (Németország) és Sziléziában (Lengyelország) – a létszámcsökkentéseket sikerült az alkalmazottak természetes fluktuációja és nyugdíjba vonulása révén megvalósítani, míg más régiókban, például Morva-Sziléziában (Cseh Köztársaság) a

E sajtóközlemény célja, hogy összefoglalót nyújtson az Európai Számvevőszék által elfogadott különjelentésről. A jelentés teljes szövege letölthető a Számvevőszék honlapján (eca.europa.eu).

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

szénbányászati vállalatok kénytelenek voltak leépítéseket végrehajtani. Az elbocsátott szénipari munkavállalók uniós finanszírozású képzésekben vehettek részt, de mivel részvételi adatok nem állnak rendelkezésre, a számvevők nem tudták megállapítani, hogy ez segített-e nekik a munkakeresésben. A számvevők arra utaló jeleket sem találtak, hogy a finanszírozott projektek a vizsgált régiókban jelentős hatást gyakoroltak volna a megújulóenergia-termelési kapacitásra. Az energiamegtakarítást célzó uniós finanszírozású beruházások hatása szerény volt, illetve nem volt számszerűsíthető.

Mielőtt javaslatot tett volna a leginkább érintett régiókat és ágazatokat megcélzó Igazságos Átmenet Alapra, az Európai Bizottság nem végzett megfelelő elemzést sem arról, hogy a korábbi uniós finanszírozás milyen eredményeket ért el ezekben a régiókban, sem pedig azok fennmaradó szükségleteiről. A számvevők hangsúlyozzák annak kockázatát, hogy e forrásokat esetleg úgy költhetik el, hogy közben nem történik meg ténylegesen az átállás. A program korlátozott időkerete tovább növeli ezt a kockázatot: a források legnagyobb részét ugyanis 2023 végéig le kell kötni és 2026 végéig fel kell használni. Ukrajna 2022. évi orosz inváziója és annak az energiapiacra gyakorolt hatása szintén késleltetheti a szénről való átállást.

A számvevők végül szóvá tették, hogy néhány európai országban a belföldön bányászott szenet importtal vagy más fosszilis tüzelőanyagokkal váltották ki. Németország és Lengyelország például az elmúlt 15 évben jelentősen növelte szénimportját. A szén továbbra is jelentős üvegházhatásúgáz-forrás maradt, különösen Lengyelországban, a Cseh Köztársaságban, Bulgáriában, Németországban, Szlovéniában és Romániában. A számvevők emellett megállapították, hogy nem fordítottak kellő figyelmet a bezárt vagy felhagyott bányák metánkibocsátására.

Háttér-információk

Ellenőrzésünk betekintést nyújt az uniós alapok társadalmi-gazdasági és energetikai átalakulásban játszott szerepébe azokban a régiókban, ahol a szénipar hanyatlóban van. A szénorientált régiók társadalmi-gazdasági és energetikai átalakulása az a folyamat, amely során a régió újrakalibrálja gazdaságát, hogy pótolni tudja a széntermelés kivezetése miatt megszűnő munkahelyeket, energiamegtakarítást érhessen el, és az Unió éghajlat-politikai célkitűzéseinek megfelelő energiaforrások felé mozduljon el.

„A szénorientált régióknak nyújtott uniós támogatás: kevés figyelmet fordítanak a társadalmi-gazdasági és energetikai átalakulásra” című, 22/2022. sz. különjelentés elérhető a Számvevőszék honlapján (eca.europa.eu).

A sajtó rendelkezésére áll:

a Számvevőszék sajtóirodája: press@eca.europa.eu

- Vincent Bourgeais: vincent.bourgeais@eca.europa.eu – M: (+352) 691 551 502
- Damijan Fišer: damijan.fiser@eca.europa.eu – M: (+352) 621 552 224
- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu – M: (+352) 691 553 547